

Njmaari neerante ka n'na dimi bëre siriyan dununyan kuna : 2013

Clive JAMES , ISAAA bœnjen nna à jisikpe diyayo Norman BORLAUG, ISAAA harkusu ,kà duu lakari kaniyo gomini ,Nobel ,ISAAA ,jiiri zœnfönt yaaliyo ,batuure handu 3 ntë jibiri 25 ,2014

Njmaari neerante ka n'na dimi bëre yaasi wei faariyo gà batuure jiiri 2013

Haya 1: batuure jiiri 2013 yâ barra jiiri waranka cinnikantë ka n'na njmaari dimi berente neera bayo nna cimmi. Njmaari tuuriyom ka nn dimi bëreyo sinti fotoosi nò zàa batuure jiiri 1996. Njmaari dimi berente ganji batumë faari tontonu nò jiiri kulü batuure jiiri 1996 nna 2013 binni, halli jiiri 12 tontoni dii mutu ka bà.ña dii ya cibayo ka haru fari tutuuma duuninyan kuna gu iri naane bà ka nn dom hœnju njmaariyo dii hasarà ciba ,kpaara talikayom nna kpaara arzikintë yom .Haya kà à himà iri'm lakari yeeti à ga ,zaà njmaari dimi berene faari sinte batuure jiiri 1996 ,n'na ganji kékita miliyar fò nna zemine dummu ka faari ña à faari boori . Batumë za ka dii bisa Amarika ou Ciini gannà faari gannà zemine.

Haya 2 : Njmaari dimi berente ganji batumë tontonu zaña baajine zœnfò ,ka tòò zaà hékita milinyò fò nna zemine batuure jiiri 1996 halli hékita milinyò zœnfò nna weiye cinni guù,batuure jiiri 2013, ña dii ya nam njmaari dimi berente huro faari azansi cirici ka boorom tà kamme hinka zaamani yom wò kuna , à saabù ,nn duu liiba beeri.Batuure jiiri 2013 ,njmaari dimi berente faari tontonu ka tòò kékita milinyò 5 ,zaña jiiri kulu ,zœnfò bœnþ ahinza tontonu. A booriyo n'ma tontonu kà liiba cœnþeo ñmä jiiri kuna nna à moo kpei yaasi kà à barra ba te yeedi yeesiyo. Nad hunu zamma tutuyo beeri(boro 90 nna 100) binni njmaari dimi berente sëë, kà à suu nam an sei ou kulu -kulu ou cœnë.

Haya 3 : Gannà yom ka nn njmaari dimi berente faari ou tabiya njmaani-njmaani yom kuyo. Gannà 27 ka n'na njmaari dimi berenteyom faari batuure jiiri 2013 ,kuna ,19 barra nò gannà talikayom ,8 barra Gannà arzikinteyom. Tabiya tontoni nà hékita milinyò 47,1 zàà ,zaña 27 zœnfò kuna.

Haya 4 : Jiiri hinka ñò ,jiiri 2013 Gannà talihayom na ñmaari dimi bérente ganji faari tontonu bayo ka bisà gannà arzikinteyom .Haya cirici ,gannà talikayom ñmaari dimi bérente faari ,jiiri 2013 bayo ,54 zønfø kuna duninyan me nna à mæs. (hekita milinyøn 94)ka bisa ganna areikinteyom ,46 zønfø kuna (hekita molinyø 81) .Gannà yom wò se ,Berezili ,Bîgaladës nna indunizi gannayom.

Haya5: Harufaariyom boro hei ka nn ñmaari dimi bérente faari. Batuure jiiri 2013 ,ñmaari bérente harufari hei tøø børø dubu-dubu 18 ,tøntøni tøø børø dubu 7 dee n'na n karri nna batuure jiiri 2012 ,nn kulu nà ñmaari dimi bérente faari. Haya cirici ,harufari yom dii kuna 90 zønfø kuna ,ou børø dubu-dubu 16,5 døm barra na harufari cœene talikayom ka nn goono gannà talikayom kuna.Harufaariyom ka nn døm hønju ñmaari dimi bérente faari à ñmene hasarøu ganà ,nà nn ganji faari boorani ka gannà nna safari nna beiyo(ka faari kœiyani hekitamilinyø fò nna zemine faari gannà kaanø bønøjø ,ka tuuriyo nna hundekoniym sarri). Batuure jiiri dubu 2013 ,harufari cœene børø milinyø 7,5 Ciini gannà nna 7,3 Indiya gannà fisøu ka haabù BT faari hekita milinyø 15,ka sima nna à liiba ka à goona ganà . Batuure jiiri dubu 2013 Filipiini harufaari dubu 400 duu agbado DB (Dimi Bérente).

Haya6: Gannà goni 5 ka nn ñmaari dimi bérente faari. Agbado dimi ka à hinni kœogiri nna soja dimi ka à hinni subu laalø nna à safari nna hundekoni.Amarika gannà ya barra gannà sinte ñmaari dimi kulu faari kuna nna hekita miliynø 70,1 nna 90 zønfø kuna ka nn tilasi ka lati .Haya cirici ,agbado sinte ka a hinni kœogiri barra ka harufari dubu 2 nà à dumma. Amarika gannà uzeyom hekita dubu 50 bønøjø.Berezili gannà ya barra gannà hinkante jiiri guù banna-banna wò kuna ,ña ya dam duninyan mœjine kpeiyom injim.Ka à nà ñmaari dimi bérente gannà faari bayo ka bisa ganna cinni kulù.Tøntøni kaa à tøø hekita milinyø 3,7 ,tøntøni 10 zønfø kuna nna manam 2012 halli à tøø kekita miliynø 40,3 .Brezili gannà yaara kà soja faari kaà hinni subù laalø nna safari nna hundekoniym faari zaña hekita milinyø 2,2 ña à dunguri dimi bérente kaà à hinni kœkø faari fuù sœlu beeni n'ma neera. Arjantini ganna gœrøyo gœrødø hinzante bønøjø nna haabù Bt faari hekita milinyø 24,4. Indiya gannà ,ka à nà Canada gannà batà gœrødø taacintø bønøjø faari halli haabù BT hekita milinyø 11 kaà ganna tà sansan. Canada ganna dom barra nò gannà gunte nna hekita milinyø 10,8 faari alma kœlza faari zobù ña gannà nà faari tà. Batuure jiiri 2013 , gannà goni guù baà ifø dii nà ñmaari dimi bérente faari hekita milinyø 10 n'na kœse cirici ka n daari kaà suba ba boori.

Haya7: ọmaari dimi bérénté faari yaasi Béröbi gannà kuna . Gaabi ganna nà mɔɔ dam ka kpei mɔɔjine aseke nna Afriki du sud kà à duu ọmaari dimi bérénté à bisà jiiri wei .Zàà Burukina nna Sudan ganna nà haabù BT faari ganji bayo tɔntɔn tutuma baajine 50 ɔu 300 ,batuure jiiri 2013 kuna kà kpei. Gannà 7 (Camerun, Misra, Ghaana, Keniya , Malawi ,Néijeeriya nna Uganda) nà ganji faari n ma tε kaà diya dee à ba tε ,dee ọjadi beeni noo nba sinti neərayo. Haya cirici , azansi WENA yaa dom bà nam n'ma agbado kà à zimbiri kɔɔgiri Béröbi gannà kuna ,batuure jiiri 2017. Azansi siriya zaamε ka à boo zeeriyo beiyom gà nna booriyom hεi/wakati yaa barra saamaci azandi dii sεε.Sariya cirici ,kaa suu caada yaa ba boori ,aseke nna Gannà talika cεεneyom kuna.

Haya8: ọmaari dimi bérénté goonoyo yaasi Batuure gannayom mεεfɔ igbε kuna. Batuure Gannà gù (5) nà agbado Bt faarihekita 148,013 ɔu zɔnfɔ kuna 15 dee nna karri manam 2012. .εsipaŋe Gannà ya barra gannà sinte batuure gannayom dii kuna nna agbado Bt faari kεkita 136,962, ɔu 18 zɔnfɔ kuna dee n 'na karri nna 2012 nna bɔrɔ 31zɔnfɔ kuna ka n' tuù.

Haya 9: ọmaari dimi bérénté liiba zaa batuure jiiri 1996 halli 2012 , ọmaari dimi bérénté nà hanfaani tεε ọmaari tɔyo duninya kuna ,mɔɔjine kpeiyo cirici nna nunju baaruyo / ciniji/ kɔgiri, ka ọmaari gaani faari tɔntɔnu halli à tɔò Amarika nɔru dɔla miliyar 116,9; kà yeiko nam nuju boorani nna angirε cielo milinyɔ 497, ka heu sarayo zɔbù cielo miliyar 26,7,kà à barra nò zaŋa n'ma lɔlε milinyɔ 11,8 kà nn goono hini bɔnjɔ jiiri fò mεε, ka nuju siriyanı ,ka hundekoniyom sarri,ka gannà hekita milinyɔ 123 nam an hinanzɔbù batuure jiiri 1996 nna 2013 binni ,ka yei kô harufaari cεεneyom gà n'ma hunu talikatε kuna nna nñ ọmeneε iyaaliyom ɔu bɔrɔ dubu-dubu 65 kà nn goono duniyan talikayom kuna. ọmaari bérénté barra nò doole alma n'nà cii safari. Faari azansi booraniyom zaŋa faari ka kɔoli ,nna subù hanja linjɔ wiiyo ,bà hinni ka ọmaari dimi bérénteyom gaà zaŋa n ọmaari cinniyom gàà.

Haya10: Suba senni bà boori nna saafulla cεεne domù duuri bà tɔntɔnu ọa harufariyom bà yaara ka cimmi nɔ bayo (sɔɔci 90 zɔnfɔ kuna) ọmaari dimi béréntεbeeri -beeri kuna yobù bɔnjɔ Gannà talikayom nna arzikinteyom kuna .Zaa Bangladesh ,Indunizi nna Panama nà mεε nñ n'ma ọmaari dimi bérénté faari batuure jiiri 2 013 nna n'ma nñ neəra jiiri 2014 nufi.

ISAAA barra nò faaba igbe ka àsuu fotoosi tεε ,ka Gannà iiko nna igbeyom yaa ga à tεemako ñmaari dimi bεrente faari gannà nεesigi kaayo n goono tilayo kuna ceefò nò nn gun kàbùbàa hayafɔyo n dam nn kuna .Labaari haheintε goono ISAAA takaramyo tila “Global statuts of commercialized biotech / GM Grop:2013” ka Clive JAMES hantum kuna.

Dee no bà laabari wò ma gei no sε sansan ,wɔ kpei

<http://www.Isaaa.org> ɔu HAZI nna gabai-yamma gbeidò tatabù ,kangarafù lamba: +254 20 4223618 ɔu wɔ kpei wasika samma yo injim kómpuuta bɔnɔjè e-mail africenter@isaaa.org.